

ACTIVITATS

TESIS

GRUPS DE RECERCA

ENTREVISTES

AVENÇOS

A FONS

HISTÒRIA DE LA CIÈNCIA

AVENÇOS

Aigua: discurs higienista i pràctica municipal (Mallorca, 1855 - 1936)

La problemàtica entorn de l'aigua va ser un important argument utilitzat per part de l'higienisme en la seva denúncia de les condicions de salubritat dels centres urbans. Aquest article analitza de quina manera el subministrament d'aigua potable va ser utilitzat com a estratègia de discurs i d'aplicació pels higienistes i els consistoris municipals de Mallorca entre 1855 i 1923.

[+]

AVENÇOS

Richard Owen i la concepció materialista de la ment

Richard Owen (1804-1892) va ser el primer a utilitzar les paraules 'dinosaur' i 'dentina' i el fundador del Museu d'Història Natural de Londres, però és recordat per la seva oposició a la teoria de la selecció natural de Charles Darwin, tot i que tenia un model evolutiu propi. Aquest article explica un altre aspecte poc conegut del pensament d'Owen, que negava la dualitat ànima/cos.

[+]

AVENÇOS

La divulgació científica, el Franquisme i la Guerra Freda: el cas de Miquel Masriera

Malgrat la seva sòlida formació com a químic, Miquel Masriera (1901-1981) fou exclòs del món acadèmic en tornar a Catalunya després de l'exili. No obstant això, aviat esdevingué un prestigiós divulgador científic i dugué a terme un important programa de divulgació de l'energia atòmica que actuà en bona mesura com element de legitimació internacional del règim de Franco.

[+]

ENTREVISTES

Bogeria, eugenèsia i estadística amb Theodore M. Porter

"Els manicomis es van interessar per l'herència de la bogeria 80 anys abans que l'eugenèsia esdevingués moviment"

[+]

02/2015 - Normativització a la Presó Model de Barcelona abans de 1936

Aquesta tesi doctoral analitza l'existència d'una sèrie d'activitats que cercaven sondejar l'interior dels presoners de la Presó Model de Barcelona per tal de corregir el pensament i el comportament dels reclusos. L'anàlisi del registre de les operacions realitzades als presoners per part dels agents correctors, com els patronats de presos, metges antropòmetres i psicòlegs, entre d'altres, prova l'existència d'una tecnologia psicològica que permetia explorar el pensament del reu. L'èxit de la normativització es pot valorar a partir de la visió ideològica i la resistència que van oposar anarquistes, comunistes i transsexuals encarcerats.

Referències

"Normativització a la presó Model de Barcelona abans de 1936", tesi doctoral d'Òscar Montero Pich, dirigida per la Dra. Annette Mülberger Rogele i llegida al Departament de Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació.

El present estudi analitza l'existència d'un procés de normativització entès com una sèrie d'activitats que cercaven sondejar l'interior del presoner amb la finalitat de corregir el pensament i el comportament del reclus. Aquesta investigació s'ha circumscrit a la Presó Model de Barcelona abans de 1936.

Un dels propòsits de la investigació s'ha centrat en l'observació d'aquestes activitats per part d'uns agents amb capacitat per corregir o produir un efecte sobre el procés normativitzador. D'aquesta manera, la identificació dels agents correctors ha posat en relleu el paper dels patronats de presos, del metge antropòmetre de la Presó Model, Joan Soler i Roig, i del psicòleg català Joaquim Fuster (1901-1985). Tots tres agents intentaren explorar, per diferents vies, la moral del delinqüent.

Altres protagonistes com Pere Armengol (1837-1896) o Ramon Albó (1872-1955) han permès entendre i estudiar la planificació de la presó Model des del correccionalisme. Des de la seva anàlisi s'han pogut examinar els orígens de la Presó Model, la seva planificació arquitectònica, el sistema penitenciari i la seva regulació a través de la gestió quotidiana del presoner, encaminat tot plegat a reduir la reincidència i l'augment de la delinqüència.

Imatge 1: Presó Model. Font: Fons Guillem de Plandolit (1872-1932). La fotografia ha estat possible gràcies a la restauració i cura de Miquel Planella i Xavier Planella.

El registre de les operacions realitzades als presoners per part dels agents ha servit, a més, per provar l'existència d'una tecnologia psicològica que permetia explorar el pensament del reu. És doncs a partir de la revisió d'aquesta tecnologia psicològica que hem pogut analitzar els tests psicològics realitzats per Fuster que mesuraven la moral delictual, o les entrevistes dels patronats de presos que cercaven modificar o guiar el comportament dels presoners.

D'altra banda, la presència a la Model d'anarquistes, comunistes i transsexuals fomentà una sèrie de registres documentals que hem recollit dins de l'àmbit de la normativització sexual i política. La visió ideològica que tenien aquests presoners i la resistència que oposaren a través de l'exercici del nudisme, de crítiques contra la gestió penitenciària als diaris o fomentant vagues de fam i motins dins de la presó, han permès valorar la resposta i l'èxit de dita normativització.

Imatge superior esquerra: Interior de la Presó Model.

Oscar M. Pich
Centre d'Història de la Ciència (CEHIC)

oscarnpich@gmail.com

Si tens propostes: premsa.ciencia@uab.es

E-mail per rebre el nostre butlletí

Enviar

2015 **Universitat Autònoma de Barcelona**

DL B.11870-2012 ISSN 2014-6388